

СТАНОВИЩА

КОМИТЕТ НА РЕГИОНИТЕ

99-А ПЛЕНАРНА СЕСИЯ, 31 ЯНУАРИ И 1 ФЕВРУАРИ 2013 Г.

Становище на Комитета на регионите относно „Европейско научноизследователско пространство“

(2013/С 62/04)

КОМИТЕТЪТ НА РЕГИОНИТЕ

- приветства инициативата на Европейската комисия, подета в отговор на искането на Съвета, да осигури рамка за насърчване на усилията за окончателно изграждане на европейското научноизследователско пространство (ЕИП) до 2014 г.;
- споделя възгледа, че знанията са разменната монета на новата икономика. Поради това изразява съгласие, че за постигане на трайно икономическо възстановяване и за утвърждаване на Европа като световен играч, от решаващо значение е да се изгради капацитет за научни изследвания и иновации от световна класа, разчитащ на стабилна основа от публично финансирана наука;
- изтъква, че е необходимо да приключи изграждането на ЕИП, за да се преодолеят фрагментацията на научноизследователската дейност в Европа, както и националните и институционалните пречки. Несъмнено тази фрагментарност не позволява на Европа да използва своя научноизследователски и иновационен потенциал при огромни разходи за европейските данъкоплатци, потребители и граждани. Във връзка с това сега са необходими повече и по-целенасочени действия;
- призовава Комисията да насърчава междурегионалното сътрудничество в рамките на програма „Хоризонт 2020“, като разработи ефективни инструменти и стимули. Във връзка с това, органите на местното и регионалното самоуправление биха могли да оказват подкрепа и да играят координираща роля (като създават мрежи за научни изследвания и иновации, като предоставят техническа и административна подкрепа, както и стимули за финансиране от частния сектор), за да насърчават научните изследвания и да използват резултатите от познанията и иновациите.

Докладчик	г-н Grigorios ZAFEIROPOULOS (EL/ЕНП), съветник от област Атика
Отправен документ	Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Засилено партньорство в рамките на европейското научноизследователско пространство за върхови постижения и растеж“
	COM(2012) 392 final

Становище на Комитета на регионите – „Европейско научноизследователско пространство“

I. ПОЛИТИЧЕСКИ ПРЕПОРЪКИ

КОМИТЕТЪТ НА РЕГИОНИТЕ

A. Основни послания

1. приветства инициативата на Европейската комисия, подета в отговор на искането на Съвета, да осигури рамка за насърчаване на усилията за окончателно изграждане на европейското научноизследователско пространство (ЕНП) до 2014 г.;
2. изразява съгласие със заключенията на Европейския съвет от февруари 2011 г. и март 2012 г., че е наложително ЕНП да бъде доизградено до 2014 г.;
3. преценява, че законодателството за приключване на изграждането на ЕНП може да се счита за полезно в отделни области (напр. координиране на националните и европейските политики по член 181 от ДФЕС и насърчаване на дейностите за разпространение на резултатите от научните изследвания по член 180 във връзка с член 182, параграф 5 от ДФЕС);
4. смята, че в условията на настоящата икономическа криза изграждането на европейско научноизследователско пространство, съсредоточено върху научните изследвания и основаните на изследвания иновации, е от основно значение за подкрепа на икономическия растеж, работните места, върховите научни постижения и сближаването между регионите и страните;
5. споделя възгледа, че знанията са разменната монета на новата икономика. Поради това изразява съгласие, че за постигане на трайно икономическо възстановяване и за утвърждаване на Европа като световен играч, от решаващо значение е да се изгради капацитет за научни изследвания и иновации от световна класа, разчитащ на стабилна основа от публично финансирана наука;
6. подчертава, че плановете за прилагане на „Хоризонт 2020“ и на ЕНП се нуждаят от по-голям акцент и въздействие върху практиките от реалния живот ⁽¹⁾, т.е. местното и регионалното равнище трябва да се ангажират да участват активно, за да бъдат постигнати целите на стратегията „Европа 2020“;
7. подчертава, че ЕНП ще доведе до подобрения в нашия живот, като превърне Европа в място, където има най-добри условия за научноизследователска дейност, технологично развитие и иновации, за да се решават големите предизвикателства на нашето време и счита, че за да се благоприятства прилагането на практика на знанието, трябва да се засили сътрудничеството между науката, промишлеността и публичните власти;
8. изразява съгласие, че е необходимо да се използва потенциалът на всички региони за върхови постижения и да се прилагат нови подходи в помощ на по-слабо представящите се региони и държави членки, за да имат върхови постижения и да постигнат интелигентно регионално специализиране;
9. изтъква, че е необходимо да приключи изграждането на ЕНП, за да се преодолеят фрагментацията на научноизследователската дейност в Европа, както и националните и институционалните пречки. Несъмнено тази фрагментарност не позволява на Европа да използва своя научноизследователски и иновационен потенциал при огромни разходи за европейските данькоплатци, потребители и граждани. Във връзка с това сега са необходими повече и по-целенасочени действия;
10. изразява съгласие с идеята, че мерките трябва да са насочени към увеличаване на конкуренцията сред учените и научноизследователските организации и към използване на презграничните синергии между националните и регионалните научноизследователски системи, като се улесняват кариерното развитие и мобилността на изследователите, както и свободното движение на познанията;
11. изразява категоричното убеждение, че една от ключовите цели за ЕНП би трябвало да бъде да се намали отливът на учени, особено от региони, в които научноизследователската дейност е по-слабо развита, както и да се намалят съществуващите различия между регионите по отношение на резултатите от научните изследвания и иновациите, в стремеж към реализиране на върхови постижения навсякъде в Европа, който да отчита потенциала за иновации. За целта е необходимо европейските програми за научни изследвания и иновации и националните и регионалните стратегии в тази област да бъдат взаимно свързани;
12. приветства целта на Европейския съвет да се подобрят условията за научноизследователска и развойна дейност, а публичните и частните инвестиции в НИРД да достигнат общо 3 % от БВП на ЕС. Все пак следва да се признае, че в сравнение с други части на света Европа изостава с пускането на пазара на върховите научни постижения. Ето защо е необходимо отново и отново да се набляга на ролята на МСП като двигател на иновациите;
13. изразява убеждението, че инструментите на сближаване биха могли да засилят развитието на високи постижения и изграждането на капацитет посредством укрепване на научноизследователските и иновационни политики на регионално равнище. Това ще позволи да се прокара път към отличните постижения, който ще даде на тези региони възможност да участват пълноценно в ЕНП и да извличат полза от източниците на финансиране по общата стратегическа рамка;

(1) CdR 402/2011 fin.

14. призовава Комисията, заедно със Съвета и Парламента, да осигури ефективно и ефикасно осъществяване на програма „Хоризонт 2020“, като създаде правила и процедури, които да са възможно най-лесни за бенефициерите;

15. признава, че приоритетите на ЕНП, заложи в съобщението, са добре определени и цялостното им осъществяване ще подобри резултатите и ефективността на научноизследователската дейност в Европа до 2014 г. Необходимо е обаче пълноценно и енергично участие в засиленото партньорство от страна на държавите членки, заинтересованите страни в научните изследвания и техните европейски организации, както и от Комисията, за да се гарантира, че окончателното изграждане на ЕНП ще доведе до върхови постижения за Европа, като се насърчава ефикасността, качеството и новите възможности според нуждите на Съюза;

16. призовава Европейската комисия да гарантира синергиите и взаимната допълняемост между програма „Хоризонт 2020“ и Структурните фондове и да прокара път за постигане на отлични резултати за по-слабо представящите се държави членки и региони, които са по-уязвими от икономическа и социална гледна точка, въз основа на техните силни страни, за да се увеличи значително капацитетът им за научноизследователска дейност и иновации и да се преодолеят различията по отношение на иновациите в Европа;

17. призовава Комисията да насърчава междурегионалното сътрудничество в рамките на програма „Хоризонт 2020“, като разработва ефективни инструменти и стимули. Във връзка с това, органите на местното и регионалното самоуправление биха могли да оказват подкрепа и да играят координираща роля (като създават мрежи за научни изследвания и иновации, като предоставят техническа и административна подкрепа, както и стимули за финансиране от частния сектор), за да насърчават научните изследвания и да използват резултатите от познанията и иновациите;

18. подчертава, че регионите трябва да засилят степента си на готовност, за да могат да се възползват от научните изследвания. След това разработените умения, практики и инструменти следва да се използват, за да може да се насърчат резултатите от научните изследвания с оглед на практическото им прилагане в цяла Европа. Това може да бъде постигнато единствено чрез засилване на синергиите при използване на всички европейски инструменти за финансиране, като „Хоризонт 2020“, политиката на сближаване, както и националните, регионалните и местните ресурси⁽²⁾. Съвместното използване на ресурсите обаче не е достатъчно, а изисква в допълнение промени в оперативната култура и административните практики;

19. насърчава органите на местното и регионалното самоуправление да укрепват сътрудничеството между европейските и/или регионалните и националните организации за стимулиране на научните изследвания и иновациите, и да въвеждат подобрения, благоприятстващи приважването в съответствие на политиките, ефективността и ефикасността в управлението и хармонизирането на процедурите, укрепващо общите системи за управление, които улесняват достъпа на гражданите до политиките и увеличават тяхното социално-икономическо въздействие;

20. смята, че органите на местното и регионалното самоуправление могат и трябва да играят важна роля в развитието на новаторски продукти и услуги посредством насърчаването на публично-частни партньорства. Целта ще бъде създаването на повече работни места на местно и/или регионално равнище и същевременно подобряване на оперативния капацитет и ефективност на публичния и частния сектор;

21. приветства инициативите на ГД „Научни изследвания и иновации“ и ГД „Регионална политика“ за улесняване на създаването на регионални мрежи за научни изследвания и иновации, които да бъдат подкрепяни от университети, институции, публични власти и частния сектор;

22. отбелязва, че от 2000 г. насам Комисията и държавите членки заедно постигнаха напредък към ЕНП, но подчертава, че този напредък е неравномерен спрямо различните измерения на ЕНП и в отделните държави членки;

23. насърчава участието на заинтересованите регионални и научноизследователски организации в ЕНП, когато е подходящо;

24. подчертава важната роля на обществения сектор като цяло и по-конкретно ролята, която изпълняват местните и регионалните власти за сближаване на предприятията, университетите и научноизследователските центрове и публичните институции (съгласно подхода на тройната спирала) с цел да се развие и приложи на практика ЕНП и отбелязва, че в съобщението на Комисията не се обръща достатъчно внимание на ролята на обществения сектор;

25. призовава Комисията, държавите членки и заинтересованите научноизследователски организации да създадат подходящите условия за подобряване на ефективността на системите за научни изследвания в Европа, като обърнат специално внимание на основни въпроси като транснационално сътрудничество и конкуренция, пазара на труда за изследователите, равенството между половете и трансфера на научни знания. Създадените от Комисията „условия“ изглеждат са достатъчни за постигане на целите;

Б. По-ефективни национални системи за научни изследвания

26. признава, че недостатъчната конкуренция в националните системи за научни изследвания не създава правилните условия за подобряване на качеството на научната дейност. В това отношение ограничената конкуренция между научноизследователските институти и университетите води до недостатъчна специализация;

27. смята, че е задължително да се подобрят резултатите от научната дейност в Европа по отношение на фундаменталните, продикувани от любопитство изследвания, за да има иновации и открития, необходими за справяне с големите предизвикателства. Европа трябва да прави добре насочени и стратегически инвестиции във фундаменталните изследвания, като използва върховите научни постижения като водещ критерий за избор, което създава предпоставки за изграждане и устойчиво разширяване на компетентности и научен потенциал на местно и регионално равнище;

⁽²⁾ CdR 402/2011 fin.

28. изразява съгласие с идеята държавите членки и регионите да въведат конкурентно финансиране чрез покани за представяне на предложения и институционални партньорски оценки като един от основните способи за разпределяне на национални и регионални средства за научни изследвания и иновации. В някои случаи обаче не е необходимо да се извършва партньорска проверка, за да бъдат отпуснати средства на регионалните органи за научни изследвания, развитие и иновации;

29. приветства целта, заложена в Зелената книга (публикувана от Комисията през 2011 г.), за намиране на подходящ баланс между институционалното и конкурентното финансиране. Във връзка с вече изразени свои възгледи Комитетът на регионите призовава да продължи дебатът за подходящия баланс между институционалното и конкурентното финансиране. Изключително важно за динамиката на системата и жизнеността на различните научноизследователски институции е как ще се постигне този баланс;

30. смята, че увеличаването на дела на основното финансиране и интелигентното специализиране ще позволи финансирането да достигне и до малки, активни научни колективи. Редом с големите единици и низходящите водещи технологични програми, които осигуряват критичната маса, малките преподавателски и научноизследователски колективи, съсредоточени върху една дисциплина, също могат да породят значителна конкурентоспособност и новаторство, когато си сътрудничат и работят ефективно в мрежа като част от академична среда и мултидисциплинарна верига от университети и научноизследователски институти по места и в международен план;

31. смята, че трябва да се укрепи основното финансиране за научноизследователските институти. Поради тази причина Комитетът насърчава Комисията и държавите членки да вземат предвид това и да изработят такъв модел за финансиране на научноизследователската инфраструктура, който да отчита взаимната допълняемост на структурните фондове. Поставянето на основно финансиране дава на научноизследователските колективи възможност да инициират отдолу научноизследователски проекти въз основа на стратегическите си нужди, като същевременно си взаимодействат динамично с органите на местната или регионалната власт по местонахождението си;

32. подчертава, че като водещ критерий за избор за разпределянето на средствата за научноизследователски и иновационни дейности трябва да се използват върховите научни постижения и основните принципи на международните рецензии;

33. потвърждава, че успешните модели на научноизследователски и иновационни дейности в отделните региони не могат просто да се копират и да се пренасят върху други региони. Въпреки това, ако тези модели бъдат съобразени със съответните структурни, обществени и културни дадености, те могат да служат за пример при развитието на подходящи модели в други, включително по-слабо представящи се региони;

34. отново потвърждава своята подкрепа за координирането на европейските, националните и регионалните научноизследователски програми и приоритети, подчертава отговорността на

държавите членки и на регионалните и местните власти в областта на научната и изследователската дейност и продължава да не приема централизирана програма и приоритети за изследователска дейност, планирани на европейско равнище;

35. приканва Комисията да насърчава взаимното учене от опита на другите държави членки и обмена на добри практики между тях и организациите на заинтересованите участници във връзка с премахването на пречките на национално равнище от правно и/или друго естество, с които се сблъсква ЕНП с оглед на приоритетите, набелязани в съобщението. Би било целесъобразно също така да се стимулира установяването на общи насоки за целия ЕС за политиката в областта на науката с цел насърчаване и улесняване на общи действия;

36. призовава Комисията да подпомага държавите членки и регионите при използването на структурните фондове за разработване на научноизследователски капацитет и на специално подготвени стратегии за иновации, основаващи се на регионалните компетенции и стратегии за интелигентно специализиране, включително с подкрепа за съвместни научноизследователски програми в съответствие с целите на политиката на сближаване;

37. в това отношение признава важността на посочването на най-обещаващите области на сравнително предимство като основа за определяне на стратегии за интелигентно регионално специализиране⁽³⁾. ЕС би трябвало да насърчава регионите да бъдат новатори в избрани от тях области и да работят в мрежи за сътрудничество с други региони. Предупреждава да се противодейства на всеки опит да се даде предимство чрез интелигентното специализиране на вече водещите региони или местни власти, а други да бъдат оставени без никаква или с недостатъчно подкрепа. Необходима е европейска карта на регионите, която да показва тяхното равнище на иновации и области на специализация. Такава карта може да служи за насърчаване на сътрудничеството между регионите и за създаване на специфични инструменти за подкрепа на изоставащите региони посредством предоставяне на средства *ad hoc*, които да допринасят за доближаването им до най-новаторските региони;

38. подкрепя необходимостта от по-точна система от показатели и цели, чрез която да се измерват, освен делът на инвестициите в НИРД в общите разходи на предприятията, и аспекти, свързани с повишаване на конкурентоспособността и производителността. С други думи, необходима е цялостна система за измерване на ефективността на системите за НИРД и производителността от иновациите⁽⁴⁾;

В. Оптимално транснационално сътрудничество и конкуренция

39. подчертава, че ЕС трябва да действа бързо и съгласувано, за да постигне мащаба на усилията и въздействието, необходими за справяне с големите предизвикателства при наличието на ограничени публични средства за научни изследвания;

⁽³⁾ CdR 373/2010 fin.

⁽⁴⁾ CdR 374/2010 fin.

40. потвърждава убеждението си, че по-добро координиране и сътрудничество между държавите членки и регионите от една страна, и помежду им, от друга, може да доведе до създаване на синергии, а с това и до добавена стойност за ЕНП. Европейските групи за териториално сътрудничество (ЕГТС) са ценен инструмент за успешно осъществяване на териториално сътрудничество, а също и в областта на научните изследвания и иновациите. Това ще повиши конкурентоспособността на Европа на световния пазар на познанията;

41. подчертава, че вниманието към производството, разпространяването и използването на познания трябва да се насочва ефективно, като се отчитат стратегическите интереси на публичните и частните заинтересовани участници и като се включват при формулирането на стратегическите програми. Това изисква подкрепа от международните мрежи, за да могат най-добрите изследователи да общуват помежду си и да намират отговори на големите предизвикателства;

42. подчертава необходимостта от по-добро координиране и взаимодействие между стратегиите за научни изследвания и иновации на местно, регионално, национално и европейско трансгранично равнище, като се зачита спецификата на различните обстоятелства и същевременно се укрепват възможностите за взаимно допълване и сътрудничество между тях;

43. отново потвърждава мнението, че е необходима по-добра координация между научните изследвания и индустрията, за да бъде постигнат напредък в интелигентната специализация на регионите в областта на главните базови технологии (като нанотехнологии, микро- и наноелектроника, индустриални биотехнологии, фотоника, усъвършенствани материали и технологии за производство), както и да бъде насърчено създаването на транснационални мрежи и укрепено сътрудничеството на регионално, национално и европейско равнище ⁽⁵⁾, което също така би улеснило създаването на стабилни, висококвалифицирани работни места;

44. потвърждава, че държавите членки и регионите трябва да насърчават и провеждат съвместни научноизследователски програми, чиято цел е справяне с големите предизвикателства, като обменят информация и добри практики в договорени приоритетни области и гарантират, че са отпуснати достатъчно финансови средства на национално и регионално равнище, които са стратегически съгласувани в тези области;

45. смята, че е необходимо да се премахнат пречките от правно и бюрократично естество пред трансграничната оперативна съвместимост на националните и международните програми, за да може да се финансират съвместно научноизследователски проекти и научноизследователски инфраструктури на национално, регионално или международно равнище;

46. приканва Комисията да подкрепя ефективно и ефикасно държавите членки, регионите и организациите, финансиращи научни изследвания, при провеждането на съвместни международни партньорски оценки и при определянето на общи стандарти за финансиране;

47. подчертава, че за реализиране на върхови научноизследователски постижения са необходими съоръжения на световно равнище и научноизследователски инфраструктури (НИ), включително електронни научноизследователски инфраструктури.

Подобни НИ са много важни за Европа, тъй като привличат таланти хора и стимулират иновациите и бизнес възможностите, а същевременно допринасят за създаването на работни места;

48. оценява ключовата роля на НИ в основаните на знанието иновационни системи; в това отношение приветства новата концепция за структури за регионално партньорство (СПП) и партньорството между научноизследователските инфраструктури, и признава техния потенциал да допринасят за по-балансираното развитие на европейското научноизследователско пространство чрез включване на по-малки или по-неопитни страни и региони в конкурентоспособното представяне в научноизследователската и иновационна дейност ⁽⁶⁾;

49. смята, че трябва да се вземат ефективни мерки, за да бъде насочена програмата „Хоризонт 2020“ към реформите, от които се нуждае ЕС. В този аспект от особено значение е конкретната цел „обществени предизвикателства“, за постигането на която трябва да се постави акцент върху съчетаването на най-добрия европейски експертен опит с мащабни проекти за съвместни действия, които да позволят на Европа да осъществи големи структурни реформи на системно равнище отвъд традиционните граници. Сами по себе си изследванията в специализирани научни области не са достатъчни за създаването на знанията, необходими за разрешаване на големите обществени предизвикателства. Трябва да се постави ударение върху мултидисциплинарни дейности в областта на НИРДИ, водещи до създаване на концепциите и компонентите, необходими за тези структурни реформи на системно равнище. В основата на научните изследвания лежат експерименталната дейност и пилотните проекти. Добър пример за това е обширната оперативна област „Интелигентен град“. Основен елемент от всичко това е резултатите да се възпроизвеждат в по-голям мащаб в различните условия на регионите в Европа ⁽⁷⁾;

50. подкрепя ангажимента на „Съюза за иновации“, а именно държавите членки заедно с Европейската комисия да завършат или започнат до 2015 г. изграждането на 60 % от приоритетните европейски инфраструктури, така както са посочени в пътната карта на Европейския стратегически форум за научноизследователски инфраструктури (ESFRI);

51. препоръчва държавите членки да потвърдят финансовите ангажименти за изграждане и експлоатация на НИ за ESFRI и да насърчават развиването на СПП, особено когато разработват националните пътни карти и оперативните програми за следващия програмен период;

52. приканва Комисията да подкрепя ефикасно чрез програма „Хоризонт 2020“ достъпа до НИ, както и текущата цялостна интеграция на НИ от общоевропейски интерес, а не само тези инфраструктури, които са получили статут на Европейски консорциум за научноизследователска инфраструктура (ERIC);

53. предлага на Комисията да подкрепя оперативните разходи на НИ посредством източници на финансиране, като например структурните фондове;

⁽⁵⁾ CdR 374/2010 fin.

⁽⁶⁾ CdR 373/2010 fin.

⁽⁷⁾ CdR 402/2011 fin.

54. приканва националните и регионалните власти да обвържат пътните карти за НИ с пътната карта на ESFRI и стратегиите за интелигентна специализация в програми за научни изследвания и иновации, съфинансирани от структурните фондове, като по този начин увеличат способността на по-малко облагодетелстваните региони да изграждат НИ от общоевропейско и международно значение на своя територия, както и да участват в работата им;

55. смята, че Европейската комисия трябва да си сътрудничи с ESFRI, за да определи приоритетите за изпълнението на пътната карта и за да предоставя съвети и насоки на държавите членки за преодоляване на пречките от правно, финансово и техническо естество пред изпълнението;

Г. Отворен пазар на труда за изследователите

56. признава, че пречките пред изследователите на различните национални пазари на труда произтичат главно от различните начини на подбор, институционалната автономност, различията при определяне на стратегиите за човешките ресурси и при насърчаване на мобилността на изследователите, както и непривлекателните условия за работа на младите изследователи и изследователите, които са граждани на държави извън ЕС;

57. припомня, че в хода на продължаващата икономическа криза хиляди работници в държавите от ЕС, дори висококвалифицираните изследователи, главно от отделите за НИРД в промишлеността, вече загубиха работните си места⁽⁸⁾; като този проблем допълнително ще се изостри от появата на нови пазари и преместването на предприятия в страни с ниски производствени разходи. Повишаването на нивото на уменията на всички работници и съгласуването им с потребностите на пазара на труда са задължително необходими⁽⁹⁾;

58. смята, че е от решаващо значение да се премахнат пречките от правно и друго естество пред прилагането на открити, прозрачни и основани на заслуги процедури за подбор на изследователи и пред трансграничния достъп до национални стипендии и тяхната преносимост;

59. изразява съгласие с идеята научноизследователските организации да обявяват всички свободни работни места с помощта на общите профили, установени в Европейската рамка за научноизследователски кариери, и след това да наемат изследователи на позициите според открити и прозрачни процедури, включително и граждани на държави извън ЕС. Също така те би трябвало да публикуват обяви за позициите и в портала EurAxess (<http://ec.europa.eu/euraxess/index.cfm/lobs/index>);

60. подчертава, че трябва да се обърне конкретно внимание на мобилността на изследователите в Европа и призовава за прилагане на конкретни мерки за премахване на пречките пред мобилността (като преносимост на пенсионните права, гарантиране на социална закрила, взаимно признаване на професионалните квалификации, мерки за постигане на баланс между професионалния и семейния живот), които да улеснят мобилността на европейските изследователи и да направят научноизследователската кариера в ЕС по-привлекателна;

61. приветства инициативите на Комисията за преодоляване на пречките в областта на социалното осигуряване на изследователите в ЕС и за по-нататъшно улесняване на влизането и пребиваването на изследователи — граждани на трети държави;

62. отново посочва, че е необходимо да се привличат отличили се научни работници от страните извън Европа и затова изтъква значението на програмите за мобилност на ЕС, като програмата „Мария Кюри“, и приветства мерките, които бяха взети или предстои да бъдат взети в някои региони в подкрепа на завръщането на изследователи и научни работници;

63. насърчава местните и регионалните власти да приемат мерки, с които могат да допринесат за подобряване на мобилността във всички области и особено между науката и индустрията. От голямо значение е и изграждането на тясно общеевропейско сътрудничество между предприятия, висши учебни заведения и изследователски организации, както и с активните политически участници и администрации на местно, регионално и национално ниво по модела на тройната спирала;

64. подчертава, че е необходимо да се насърчават младите хора да се стремят към професионална кариера в научноизследователски и иновационни дейности, да се подкрепят младите предприемачи, които допринасят за научноизследователските, развойните и иновационните дейности и използват резултатите от тях за местните или регионалните общности;

65. изтъква належащата нужда да се обучат и подготвят хора и да се създадат благоприятни и привлекателни условия за работа в индустрията на знанието, предвид съществуващите проблеми, свързани със заемаването на работните места в стратегически за бъдещето области като научните изследвания и науката, инженерството, здравеопазването или математиката⁽¹⁰⁾. Също така квалификациите, уменията и знанията на работниците трябва да се актуализират постоянно, а обучението да се насочва към търсенето в новите отрасли и технологии, което би било от полза не само за предприятията, но и за работниците, загубили работата си, за да могат бързо да се адаптират отново към новите отрасли и технологии;

66. подчертава необходимостта, освен насърчаването на високи постижения и умения, да се осигури добро образование и обучение за хората във всеки регион, като основа на индивидуалното и общественото благосъстояние и иновационните способности на регионите⁽¹¹⁾;

67. препоръчва на Европейската комисия да създаде интернет портал за обмен на примери за осъществяваните на местно и регионално равнище добри практики за интеграция на млади хора на пазара на труда⁽¹²⁾, включително в секторите на научните изследвания и иновациите;

Д. Равенство между половете и неговата застъпеност в политиката за научноизследователската дейност

68. признава, че досега е постигнат ограничен напредък относно равенството между половете и отбелязва, че не всички държави членки и научноизследователски организации прилагат политики за извличане на полза от таланта на жените учени и от включването на свързаните с равенството между половете въпроси в научноизследователското съдържание. Въпросите, свързани с равенството между половете, все още се застъпват в ограничена степен при разработването, оценяването и изпълнението на научни изследвания;

⁽⁸⁾ CdR 85/2009 fin и CdR 373/2010 fin.

⁽⁹⁾ CdR 85/2009 fin и CdR 373/2010 fin.

⁽¹⁰⁾ CdR 374/2010 fin.

⁽¹¹⁾ CdR 83/2007 fin.

⁽¹²⁾ CdR 292/2010 fin.

69. подчертава, че е необходимо да се премахнат пречките пред подбора, задържането и напредването в кариерата на жените изследователи, да се отстранят дисбалансът между половете и да се дава приоритет на въпросите, свързани с равенството между половете, в научноизследователските програми;

70. изразява съгласие с идеята още от замислянето им в програмите и проектите по „Хоризонт 2020“ да бъдат застъпени въпросите, свързани с равенството между половете;

71. приветства инициативата на Комисията да предложи през 2013 г. „Препоръка към държавите членки“ с общи насоки относно институционалните промени за насърчаване на равенството между половете в университетите и научноизследователските институти;

72. предлага Комисията да създаде хоризонтален комитет, който да следи и съветва по въпроси на представителството на жените изследователи в ЕНП и в дейностите по програмата „Хоризонт 2020“;

Е. Оптимален обмен и трансфер на научни знания, както и достъп до тях

73. отбелязва, че държавите членки постигат напредък в различна степен в подкрепата за политики на свободен достъп, чрез които да се намалят информационните асиметрии. Освен това трансферът на познания между публичните научноизследователски институти и частния сектор все още е недостатъчен и влияе върху научното качество и получените чрез НИРД икономически резултати;

74. изтъква, че достъпът до и трансферът на познания сред и между научноизследователските институти, университетите и промишлеността имат централна роля във фундаменталните изследвания и иновациите и трябва да се насърчават активно;

75. подчертава, че подходът за свободен достъп до резултатите и данните от публично финансирани научни изследвания е съществен градивен елемент за изграждането на европейското научноизследователско пространство, което да гарантира, че изследователите могат да надграждат съществуващото знание, да оценяват новите открития и да не дублират изследователските си усилия;

76. подчертава важното значение на координирането и хармонизирането на политиките по отношение на достъпа до научна информация и опазването ѝ, като същевременно се гарантира, че финансираните с публични средства научни изследвания насърчават трансфера на знания между публичния и частния сектор посредством национални стратегии;

77. подчертава необходимостта от оптимално взаимодействие, връзки и стратегическо партньорство между академичните среди и промишлеността, и от изготвяне на съвместни научноизследователски програми с цел извличане на максимална полза и въздействие от резултатите на научните изследвания върху иновациите и преодоляването на сериозните предизвикателства;

78. изразява съгласие с идеята свободният достъп до научни публикации да се установи като основополагащ принцип при всички финансирани от ЕС проекти по „Хоризонт 2020“; а Комисията да продължи да финансира проекти за свободен достъп. Същевременно трябва да се гарантира, че се отчита в

широка степен мнението на научните изследователи и предприятията относно интелектуалната собственост и правата на ползване;

79. предлага да се започнат дейности за повишаване на осведомеността на заинтересованите страни относно свободния достъп и електронната наука (e-Science); Комисията трябва да работи в тясно сътрудничество със заинтересованите страни за създаване на образци на споразумения за консорциум, с цел засилване на трансфера на знания;

Ж. Стъпки за успешното завършване на ЕНП

80. подчертава, че държавите членки и регионите трябва да направят необходимите национални и регионални реформи и да създадат нужните условия, за да може да приключи изграждането на ЕНП. Те трябва да подкрепят и изпълнението на тези реформи, като улесняват действията в ресора на научноизследователските и финансиращите организации;

81. предлага да се развият мрежи от партньорства на тройната спирала в регионите, които могат да си сътрудничат за координиране на действията, и подчертава значението на обмяната на добри практики, включително на стратегии за интелигентна специализация, посредством въвеждането на катедри „ЕНП“ в регионалните системи за научни изследвания и иновации, както и на подкрепата за международните мрежи, свързани с определени регионални компетенции;

82. подчертава необходимостта да се следи и оценява напредъкът в изпълнението на действията за ЕНП, посочени в съобщението, от държавите членки, Комисията и заинтересованите страни в научните изследвания. Във връзка с това приветства разработването от Комисията на обявените механизми за проследяване на ЕНП. Призовава Комисията, в сътрудничество с държавите членки, да осигури прозрачност на процеса на разработване на обявения механизъм за проследяване на ЕНП и на избора на показатели. Подборът и броят на показателите следва да бъдат сведени до необходимия минимум за оценка на напредъка в процеса на завършване на ЕНП. За подбора на данните от научноизследователските институти и университетите следва да се използват установените процедури за сътрудничество с Евростат, националните статистически служби и местните власти (напр. министерствата);

83. приветства усилията за опростяване на процедурите, както и публикуването на „Практическо ръководство за възможностите за финансиране от ЕС“⁽¹³⁾; оценява особено непрекъснатите усилия да се даде възможност различни програми да финансират различните етапи на проектите в перспектива на приемственост; ще се радва това практическо ръководство да прерасне във всеобхватен, но достъпен цифров портал към информация и ресурси за съответните програми за научни изследвания и иновации⁽¹⁴⁾;

84. призовава Комисията да гарантира, че програма „Хоризонт 2020“ ще помогне да се затвърди окончателното изграждане и функционирането на ЕНП, като подкрепя действията, свързани с кариерата и мобилността на изследователите, научноизследователските инфраструктури, равенството между половете, трансграничното сътрудничество, свободния достъп и трансфера на знания;

⁽¹³⁾ CdR 67/2011 fin; CdR 373/2010 fin; CdR 230/2010 fin.

⁽¹⁴⁾ CdR 373/2010 fin.

-
85. приветства намерението на Комисията след 2014 г. ежегодно да се предоставя доклад на Съвета и Европейския парламент за цялостна оценка на напредъка;
86. желае Европейската комисия да предоставя доклада за напредъка на ЕНП и на Комитета на регионите.

Брюксел, 31 януари 2013 г.

Председател
на Комитета на регионите
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO
